

**PRODUCTIVITY AND ASSESSMENT OF STUDENT KNOWLEDGE IN HIGHER
EDUCATION (CREDIT-MODULE SYSTEM)****Z.D. Abralova***TDPU, senior lecturer***M.Saidahmadova***TDPU, 2nd year student*

Annotation:The credit-module system is a widely used approach in higher education, providing flexibility and structured academic orientations for students. This system allows students to earn credits through assignments, projects, and exams and determines their academic achievement. Effective assessment methods are essential to assess student performance and ensure that they have the necessary knowledge and skills in their specialties. This article analyzes the various assessment techniques used in the credit-module system, including formative and summative assessment, self-and peer-assessment, and competence-based assessment. Challenges related to the assessment process, such as overruns, subjective assessments, and workload management, are also discussed, and evaluation criteria, technology integration, and continuous feedback are proposed as ways to address them. By improving assessment strategies, higher education institutions can support student-oriented education and skill development by providing a fair and integrated assessment system.

Keywords:credit-module system, Student Assessment, higher education, formative assessment, summative assessment, competency-based education, academic assessment, skills development, assessment criteria, student productivity.

**OLIJ TA'LIMDA TALABALAR BILIMINING NATIJADORLIGI VA BAHOLASH
(KREDIT-MODUL TIZIMI)***Z. D. Abralova TDPU, katta o'qituvchi**Z.M. Saidahmadova- TDPU, 2-kurs talabasi*

Annotatsiya. Kredit-modul tizimi oliy ta'limda keng qo'llaniladigan yondashuv bo'lib, talabalar uchun moslashuvchanlik va tuzilgan akademik yo'nalishlarni ta'minlaydi. Bu tizim talabalarga topshiriqlar, loyihalar va imtihonlar orqali kreditlarni qo'lga kiritish imkoniyatini beradi va ularning akademik yutuqlarini aniqlaydi. Talabalar faoliyatini baholash va ularning mutaxassisliklari bo'yicha zarur bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishini ta'minlash uchun samarali baholash usullari juda muhimdir. Ushbu maqolada kredit-modul tizimida qo'llaniladigan turli baholash texnikalari, jumladan formativ va summativ baholash, o'zini va tengdoshlar tomonidan baholash hamda kompetensiyaga asoslangan baholash tahlil qilinadi. Shuningdek, baholash jarayoni bilan bog'liq muammolar, masalan, baholarni oshirib yuborish, subyektiv baholash va ish yukini boshqarish kabi qiyinchiliklar muhokama qilinadi hamda ularni hal qilish usullari sifatida baholash mezonlari, texnologiyalarni integratsiya qilish va doimiy fikr-mulohaza berish taklif etiladi. Baholash strategiyalarini takomillashtirish orqali oliy ta'lim muassasalari adolatli va kompleks baholash tizimini

ta'minlab, talabalarga yo'naltirilgan ta'lim hamda ko'nikmalarni rivojlantirishni qo'llab-quvvatlashi mumkin.

Аннотация. Кредитно-модульная система — это широко применяемый подход в высшем образовании, который предоставляет студентам гибкость и структурированные академические пути. Она позволяет обучающимся зарабатывать кредиты через выполнение заданий, проектов и экзаменов, определяя их академический прогресс. Эффективные методы оценки играют ключевую роль в проверке успеваемости студентов и обеспечении их необходимыми знаниями и навыками по выбранной специальности. В данной статье рассматриваются различные методы оценки, используемые в кредитно-модульной системе, включая формативное и суммативное оценивание, самооценку, взаимооценку и компетентностный подход. Кроме того, выделяются проблемы, связанные с оцениванием студентов, такие как инфляция оценок, субъективность в выставлении баллов и управление учебной нагрузкой. Также обсуждаются возможные решения, такие как использование четких критериев оценки, интеграция технологий и регулярная обратная связь. Совершенствуя стратегии оценивания, высшие учебные заведения могут обеспечить справедливую и всестороннюю систему оценки, способствующую ориентации на студента и развитию его навыков.

Kalit so'zlar: kredit-modul tizimi, talabalarni baholash, oliy ta'lim, formativ baholash, summativ baholash, kompetensiyaga asoslangan ta'lim, akademik baholash, ko'nikmalarni rivojlantirish, baholash mezonlari, talabalar natijadorligi.

Kredit-modul tizimi butun dunyoda keng qo'llaniladigan oliy ta'lim strategiyasidir. Bu tizim talabalar uchun akademik yo'nalishlarni moslashuvchan va tartibli shakllantirish imkonini beradi. Tizim doirasida talabalar topshiriqlar, loyihalar va imtihonlar orqali kredit to'playdilar, bu esa ularning akademik darajasi va o'sishini belgilaydi. Talabalarning natijadorligini baholash hamda ularning o'rganayotgan sohasiga mos keluvchi bilim va ko'nikmalarga ega ekanligiga ishonch hosil qilishda samarali baholash usullari muhim rol o'ynaydi. Har bir mustaqil modul ma'lum miqdordagi kreditlar bilan belgilanadi, bu esa uning yuklamasi, o'quv maqsadlari va murakkabligiga bog'liq. Ushbu modullar muvaffaqiyatli tugallanganidan so'ng, talabalar kreditlar bilan taqdirlanadi va ularning rivojlanishi joriy hamda yakuniy imtihonlar orqali kuzatiladi. Quyida ushbu tizimning asosiy xususiyatlari keltirilgan:

Moslashuvchanlik – talabalar o'z qiziqishlariga qarab o'qish rejasini tuzishi va yuklamasini semestrlarga bo'lib taqsimlashi mumkin.

Standartlashtirish – kreditlar xalqaro darajada tan olinib, ta'lim sifatida tenglikni ta'minlaydi. Talabaga yo'naltirilgan yondashuv – ushbu tizim yodlashdan ko'ra mustaqil izlanish, tahlil va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan.

Kredit-modul tizimidagi baholash usullari. Ushbu tizimdagi baholash nafaqat bilimlarni o'zlashtirish, balki amaliy ko'nikmalarni shakllantirishga ham qaratilgan. Asosiy baholash usullari quyidagilarni o'z ichiga oladi:

1. Formativ baholash. O'quv jarayonida talabalar o'z kamchiliklarini tushunib, ularga tuzatish kiritishi uchun konstruktiv fikr-mulohaza berishga asoslangan. Misollar:

Onlayn testlar va viktorinalar – bilimdagi bo'shliqlarni aniqlashga yordam beradi.

Dars davomida ishtirok etish – munozaralar, taqdimotlar va guruh loyihalari orqali faol o'qishni rag'batlantiradi.

Tadqiqot ishlari va yozma topshiriqlar – nazariy bilimlarni amaliy holatlarga qo'llash imkonini beradi.

2. Summativ baholash. Bu baholash shakli modullar yoki semestr yakunida talabalarni sinovdan o'tkazish va baholash uchun ishlatiladi. Eng keng tarqalgan turlari quyidagilar:

Yakuniy imtihonlar – talabalarning tahliliy fikrlash qobiliyatlarini baholaydi.

Loyihalar va keys tadqiqotlari – olingan bilimlarni real muammolarga qo'llash orqali ijodiy fikrlashni rag'batlantiradi.

Og'zaki imtihonlar – talabalarning tushunishi va muloqot qilish ko'nikmalarini bevosita tekshiradi.

3. O'z-o'zini va tengdoshlar tomonidan baholash. Bu usul talabalarni o'z ishiga tanqidiy qarash va javobgarlikni oshirishga o'rgatadi. Bu esa ularning bilim olishga bo'lgan intilishlarini mustahkamlashga yordam beradi. O'z-o'zini baholash – talabalar o'z kuchli va zaif tomonlarini tahlil qiladi. Tengdoshlar tomonidan baholash – talabalar bir-birlariga fikr-mulohaza berib, hamkorlikda o'rganish jarayonini rivojlantiradi.

4. Kompetensiyaga asoslangan baholash. Bu usul baholash jarayonini bozor talablari va real hayotiy ko'nikmalarga moslashtirishga qaratilgan. Misollar:

Amaliyot va stajirovkalar – ish muhitida bevosita tajriba orttirish imkonini beradi.

Portfel baholash – talabalar tomonidan bajarilgan ishlar, loyihalar va fikr-mulohazalar to'plami ularning rivojlanishini aks ettiradi.

Xulosa qilib aytganda, kredit-modul tizimi yuqori ta'limda tizimli va moslashuvchan yondashuvni ta'minlab, talabaga yo'naltirilgan o'qitish va ko'nikmalarni shakllantirishga xizmat qiladi. Samarali baholash usullari talabalar bilimini xolis va to'liq baholashni kafolatlaydi. Baholash metodlarini doimiy takomillashtirish orqali ta'lim sifati va talabalar natijadorligini yanada yaxshilash mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Biggs, J., & Tang, C. (2011). Universitetda sifatli ta'lim berish: Talaba nima qiladi (4-nashr). McGraw-Hill Education.
2. Brown, S., & Glasner, A. (1999). Oliy ta'limda baholash muhim: Turli yondashuvlarni tanlash va qo'llash. Open University Press.
3. Yevropa Komissiyasi. (2015). ECTS foydalanuvchilar qo'llanmasi. Yevropa Ittifoqi nashriyoti. Havola.
4. Gibbs, G. (2010). Oliy ta'limda talabalarni baholash. Routledge.
5. Yorke, M. (2003). Oliy ta'limda formatik baholash va talabalar o'qishini o'rganish: Tizimli tahlil. Studies in Higher Education, 28(2), 201–220.